

Pravo privrednih društava

Doc. dr. Meliha Frndić Imamović

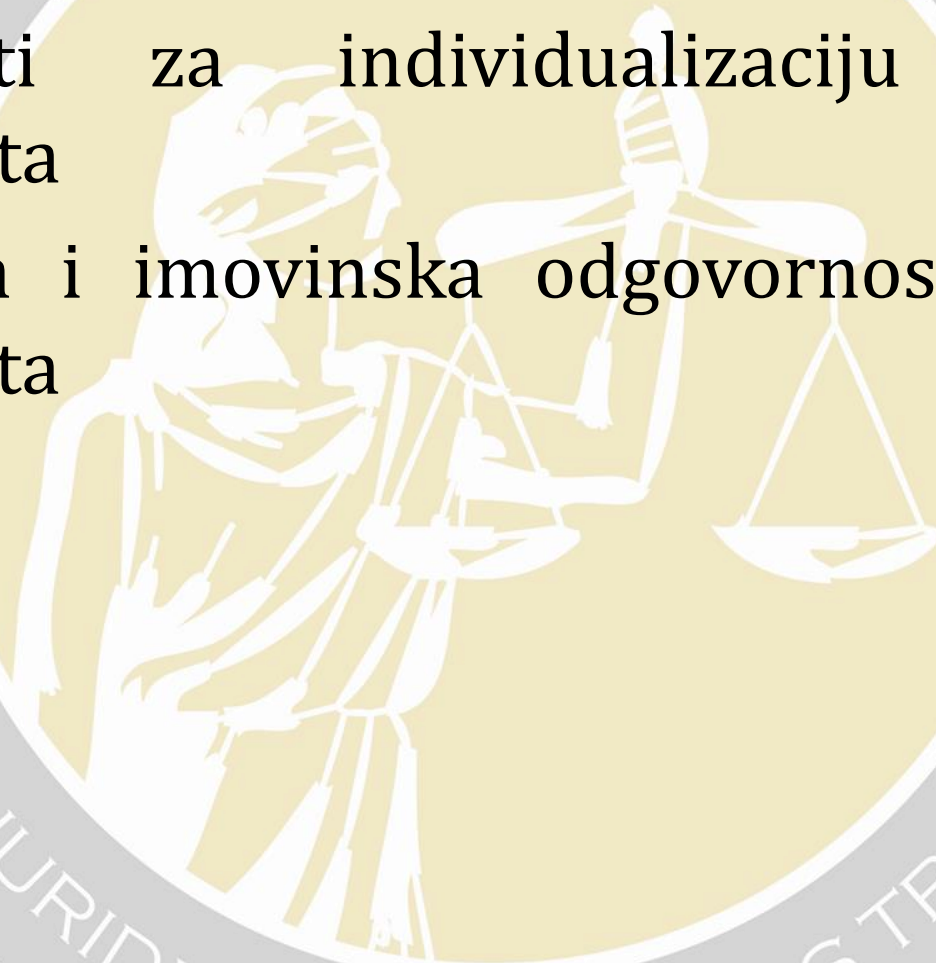
3. Predavanje

**ODREĐENJE SUBJEKTA POSLOVNOG
PRAVA**

Tematske jedinice

- Elementi za individualizaciju poslovnih subjekata
- Imovina i imovinska odgovornost poslovnih subjekata

Cilj

- Upoznavanje studenata uopšte sa elementima za individualizaciju poslovnih subjekata (ime (firma), djelatnost, sjedište poslovnog subjekta, jedinstveni identifikacioni broj, nacionalna pripadnost) te imovinom i imovinskom odgovornosti poslovnih subjekata.

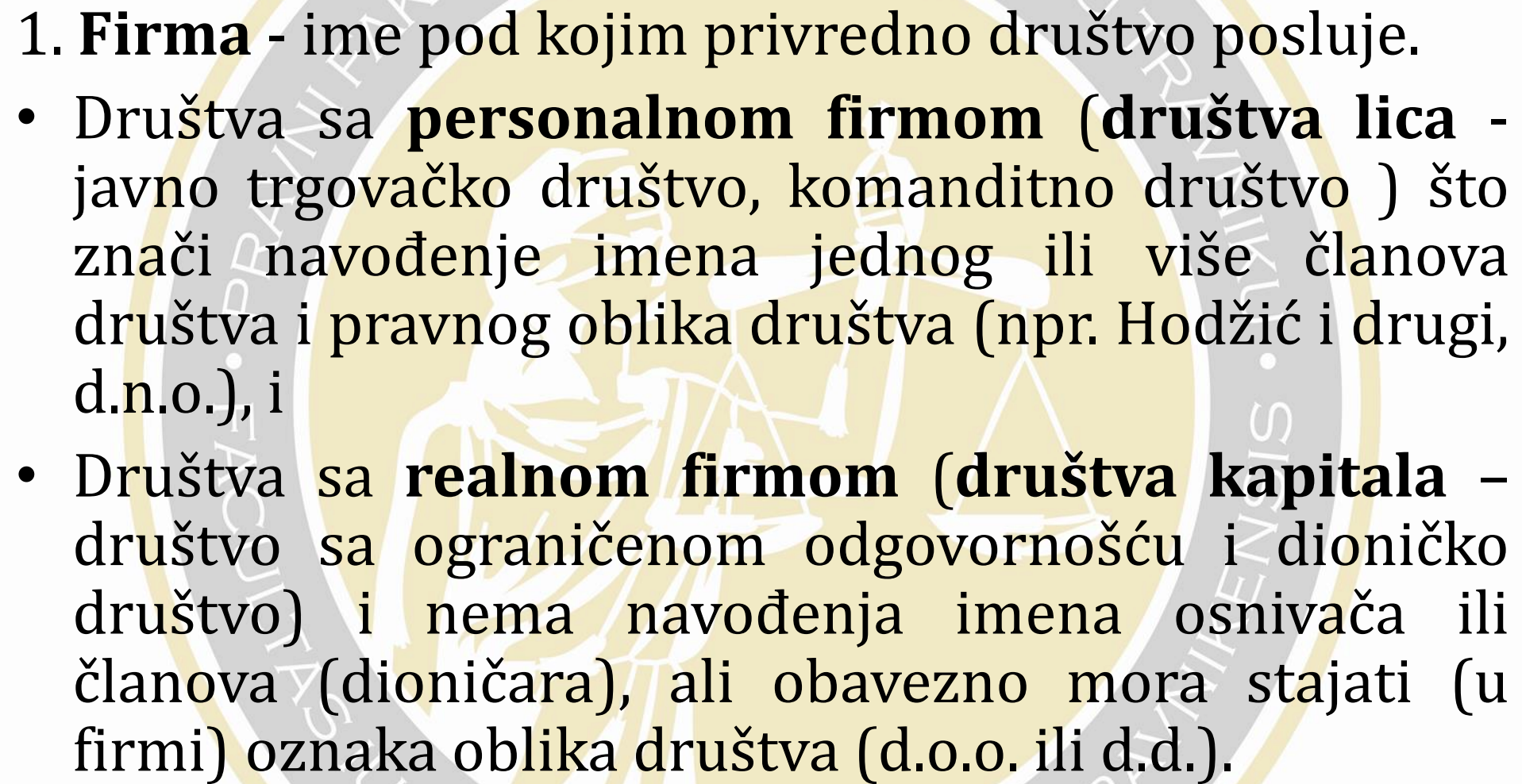
Uvod

Osnovni atributi ili elementi za individualizaciju poslovnih subjekata (firma, djelatnost, sjedište, ID broj i nacionalna pripadnost) su prvenstveno u službi ostvarivanja poslovnog interesa poslovnih subjekata na tržištu, te interesa potrošača, postizanja pravne sigurnosti i osiguranja širih društvenih interesa.

Elementi za individualizaciju poslovnih subjekata

Elementi za individualizaciju:

- Ime (firma) poslovnog subjekta
- Djelatnost poslovnog subjekta
- Sjedište poslovnog subjekta
- Jedinstveni identifikacioni broj
- Nacionalna pripadnost

-
1. **Firma** - ime pod kojim privredno društvo posluje.
- Društva sa **personalnom firmom** (**društva lica** - javno trgovačko društvo, komanditno društvo) što znači navođenje imena jednog ili više članova društva i pravnog oblika društva (npr. Hodžić i drugi, d.n.o.), i
  - Društva sa **realnom firmom** (**društva kapitala** – društvo sa ograničenom odgovornošću i dioničko društvo) i nema navođenja imena osnivača ili članova (dioničara), ali obavezno mora stajati (u firmi) oznaka oblika društva (d.o.o. ili d.d.).

Elementi firme

Obavezni (zakonski) elementi firme:

- oznaka pod kojom se поближе označava **ime** (firma) privrednog društva (npr. Babić - turs),
- oznaka koja direktno označava **djelatnost** privrednog društva (prevoz putnika),
- označavanje **sjedišta** privrednog društva (uz dodatak adrese),
- označavanje **oblika** privrednog društva (d.d., d.o.o.)

Fakultativni elementi firme

Oni koje firma može, ali ne mora sadržavati poput: slika, crteža, skica, brojeva (npr. Sarajevska pivara 1880).

Uvjetno dopušteni elementi mogu biti sadržani u firmi samo ako postoji odobrenje nadležnog organa ili osobe (nazivi država, općina, grada, kantona, entiteta, za ime i prezime osobe koje nisu osnivači te osoba značajnih za historiju, gdje je potrebna saglasnost njihovih srodnika).

Zabranjeni elementi su oni elementi koji su protivni zakonu i javnom moralu, zaštićeni robni i uslužni žigovi drugih pravnih i fizičkih lica, službeni simboli i znakovi, nazivi i znakovi stranih država i međunarodnih organizacija.

Firma privrednog subjekta obavezno se **upisuje u sudski ili javni registar privrednih društava.**

Također, sve promjene firme se moraju registrirati.

Institucija koja vodi registar, po sjedištu subjekta, **(sud) neće dozvoliti da se u registar upišu dva privredna društva pod istom ili sličnom firmom, koja obavljaju istu ili sličnu djelatnost (načelo prioriteta).**

Načela firme

- **Načelo obaveznosti** (svako mora imati firmu određenu u osnivačkom aktu i upisanu u sudski registar);
- **Načelo prioriteta** (u registar se upisuje društvo koje je prvo podnijelo zahtjev za registraciju prema principu „prvi u vremenu jači u pravu“);
- **Načelo istinitosti** (svi elementi firme moraju biti odgovarati stvarnom stanju upisanom u registar);
- **Načelo zakonitosti** (ne upisuje se u registar ona firma koje je u suprotnosti sa zakonom).

- **Načelo posebnosti ili isključivosti ili distinkcije** podrazumijeva da se firma jednog subjekta mora razlikovati od firme drugog subjekta.

Ovo načelo na čije ostvarenje registracijski organ pazi po službenoj dužnosti je u službi lakše identifikacije kao i ostvarenja sigurnosti u pravnom prometu. Registracijski sud će odbiti upis firme u registar ukoliko je ona protivna odredbama zakona ili se jasno ne razlikuje od već registriranih firmi.

- **Načelo publiciteta (javnosti)** ima nekoliko aspekata. Prvo, društvo obavezno da javno iskazuje naziv firme. Drugo, obaveza poslovnog subjekta je da firmu koristi u svakodnevnoj poslovnoj korespondenciji sa trećim osobama u pravnom prometu.

Tako sva pisma i narudžbe moraju sadržavati: punu firmu i adresu sjedišta društva, i to isto za podružnicu, naziv i sjedište institucije kod koje i broj pod kojim je društvo upisano u registar, broj računa sa nazivom i sjedištem finansijske organizacije kod koje društvo drži račun, ukoliko društvo ima više računa za svaki od njih i porezni broj društva.

Podaci iz registra javno se objavljuju u službenim glasilima. Također, javni karakter firme podrazumijeva, dostupnost na uvid tih podataka, sačinjavanje kopija kao i ovjeru vjerodostojnosti.

Zaštita firme

- **Zakonska zaštita firme** se vrši pitem mjesno nadležnog suda gdje društvo ima sjedište. Vrši se u postupku registracije gdje sud neće dozvoliti da se u registar upišu dva društva pod istom ili sličnom firmom koja pri tome obavljaju istu ili sličnu djelatnost. Prema načelu prioriteta, u registar se upisuje društvo koje je prvo podnijelo zahtjev za registraciju.

- **Zaštita na osnovu opravdanog poslovnog interesa putem tužbe** je moguća tek nakon okončanja postupka registracije gdje društvo koje se prije registrovalo traži brisanje firme društva koje se kasnije registrovalo uz zahtjev za naknadu štete u roku od 3 godine od dana registracije drugog društva. Tužba se podnosi i u slučaju nelojalne konkurencije.
- **Krivičnopravna zaštita firme** vrši se u slučaju neovlaštenog korištenja tuđe firme, unošenja u svoju firmu tuđih obilježja ili ukoliko jedino društvo označi svoju robu tuđim znakom (povreda prava industrijskog vlasništva). KZ FBiH predviđa dvije vrste krivičnih djela: neovlaštena upotreba tuđe firme (čl.264) i neovlašteno korištenje tuđeg uzorka ili modela (čl. 263).

2. Djelatnost

Svaki privredni subjekt, u pravilu, utvrđuje svoju djelatnost (predmet poslovanja) slobodno u osnivačkom aktu.

Izuzetak je **primjena koncesionog sistema** (npr. banke, berze, javno zdravlje, javna sigurnost, ekologija) kada se zahtijeva **prethodno odobrenje nadležnog državnog organa**.

Privredni subjekt može započeti obavljanje registrovane djelatnosti danom upisa u registar društava.

Tokom poslovanja, privredni subjekti **moгу proširiti ili zamijeniti postojeću djelatnost**.

Osnovni pravni izvor za ovu oblast u BiH su državni i entitetski zakoni o klasifikaciji djelatnosti.

Uz **Zakon o klasifikaciji djelatnosti u BiH** postoji i **Odluka o klasifikaciji djelatnosti** koju donosi Agencija za statistiku BiH.

Klasifikacija djelatnosti u BiH utvrđena je na osnovu **Statističke nomenklature ekonomskih aktivnosti EU – NACE Rev.1.1.** (popis Vijeća EU broj 29/2002) koja je dodatno razrađena do nivoa podrazreda, s ciljem prilagođavanja bh.specifičnostima.

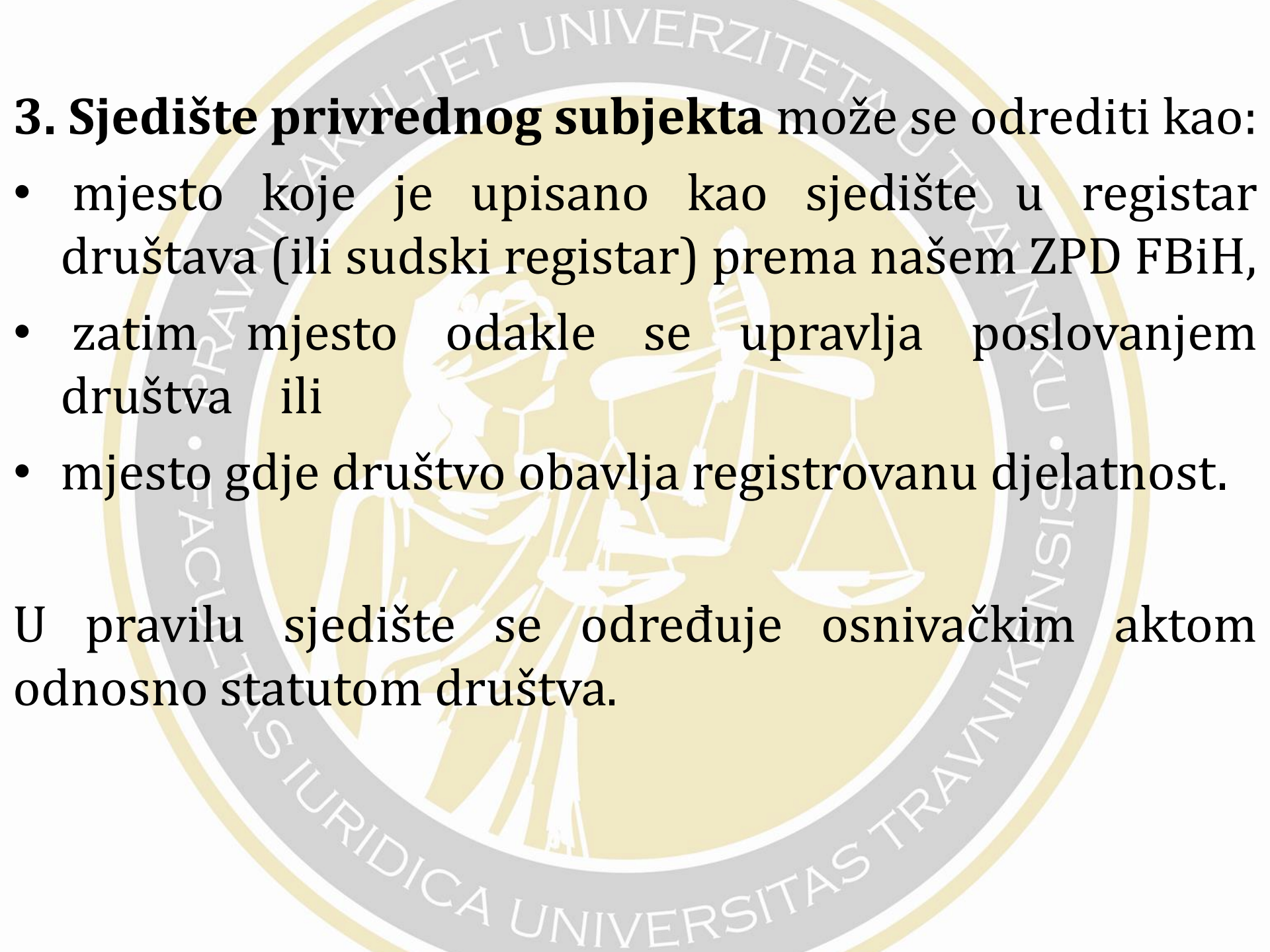
Prekoračenje upisane djelatnosti

- **Prema anglosaksonskoj teoriji** (*ultra vires*) zaključenje pravnih poslova sa trećim subjektima mimo registrovane djelatnosti nije dozvoljeno. Takvi pravni poslovi su bez pravnog dejstva.
- **Prema našem Zakonu o privrednim društvima** isto kao u pravu Evropske unije, svi pravni poslovi zaključeni izvan registrovane djelatnosti društva pravno su valjani za treća lica, ako su zaključeni od lica koja su svojim položajem, ili na drugi način, ovlaštena za zastupanje i predstavljanje društva, a treće lice je bilo savjesno (nije znalo, niti moralo znati da su poslovi zaključeni mimo registrirane djelatnosti društva).

U našem pravu ovo znači da **društvo može obavljati pored poslova upisanih u registar i one poslove koji se uobičajeno obavljaju uz djelatnosti upisane u registar** u obimu i na način koji su potrebni za poslovanje, a **ne predstavljaju obavljanje tih poslova kao redovne djelatnosti.**

Klasifikacija djelatnosti u BiH primjenjuje se u više oblasti:

- Praćenje promjena u stanju ekonomije za donošenje mjera ekonomske i socijalne politike;
- Službenoj statistici, sistemu informiranja, evidencije i planiranju razvoja;
- Sklapanju ugovora i izvršavanju međunarodnih obaveza.

-
- 3. Sjedište privrednog subjekta** može se odrediti kao:
- mjesto koje je upisano kao sjedište u registar društava (ili sudski registar) prema našem ZPD FBiH,
  - zatim mjesto odakle se upravlja poslovanjem društva ili
  - mjesto gdje društvo obavlja registrovanu djelatnost.

U pravilu sjedište se određuje osnivačkim aktom odnosno statutom društva.

Prema sjedištu društva određuje se:

- Mjesna nadležnost državnih organa;
- Mjesna nadležnost sudskih i upravnih organa u postupcima koji se pred tim organima vode;
- Mjesto zaključenja i izvršenja ugovora;
- Ispunjenje fiskalnih obaveza (plaćanje poreza i drugih obaveza državi);
- Određivanje mjerodavnog prava u slučaju sporova kod ugovora sa elementom inostranosti.

Društvo može imati podružnice izvan svog sjedišta.

Stari član 11. ZPD kaže da su **podružice** poslovne jedinice koje **nemaju svojstvo pravne osobe, ali mogu** obavljati sve poslove u okviru djelatnosti društva upisane u registar društva i pri tome **sticati prava i preuzimati obaveze u ime i za račun društva**. Novim izmjenama zakona 2015.godine detaljnije i preciznije je određena uloga podružnica, tako da podružnica nastaje odlukom o osnivanju koju donosi ovlašteno tijelo shodno osnivačkom aktu ili statutu društva.

Podružnice se upisuju u registar društva u registracijskom sudu kod kojeg je upisano društvo.

U pogledu poslovanja, **podružnica može imati određenu samostalnost u odnosu na društvo** koje ga osniva. Ona se predviđa u osnivačkom aktu odnosno statutu društva.

Poslovi koje ona obavlja moraju biti unutar predmeta poslovanja društva.

4. Identifikacijski broj (matični broj u RS) je jedinstveni broj, koji pravni subjekt, kao porezni obveznik, dobiva od Porezne uprave Federacije BiH.

- Jadnom dobiveni ID broj je nepromjenjiv i neponovljiv. Registracijski sud u roku od 3 dana od prijema prijave za upis, zahtijeva od nadležnog poreznog organa dostavu poreznog ID broja i podbroja koji su jedinstveni na teritoriji BiH.
- Izdavanje uvjerenja o poreznoj registraciji, ID broja poreznog obveznika i statističkog broja odvija se na osnovu suradnje porezne uprave i statističkog zavoda.
- Carinski broj se pribavlja od nadležnog carinskog organa ako se prijavi vanjskotrgovinsko poslovanje kao djelatnost.

Imovina društva

Svako društvo da bi se pojavilo na tržištu mora imati odgovarajuću imovinu, koja mu tokom poslovanja služi za izmirenje eventualnih obaveza.

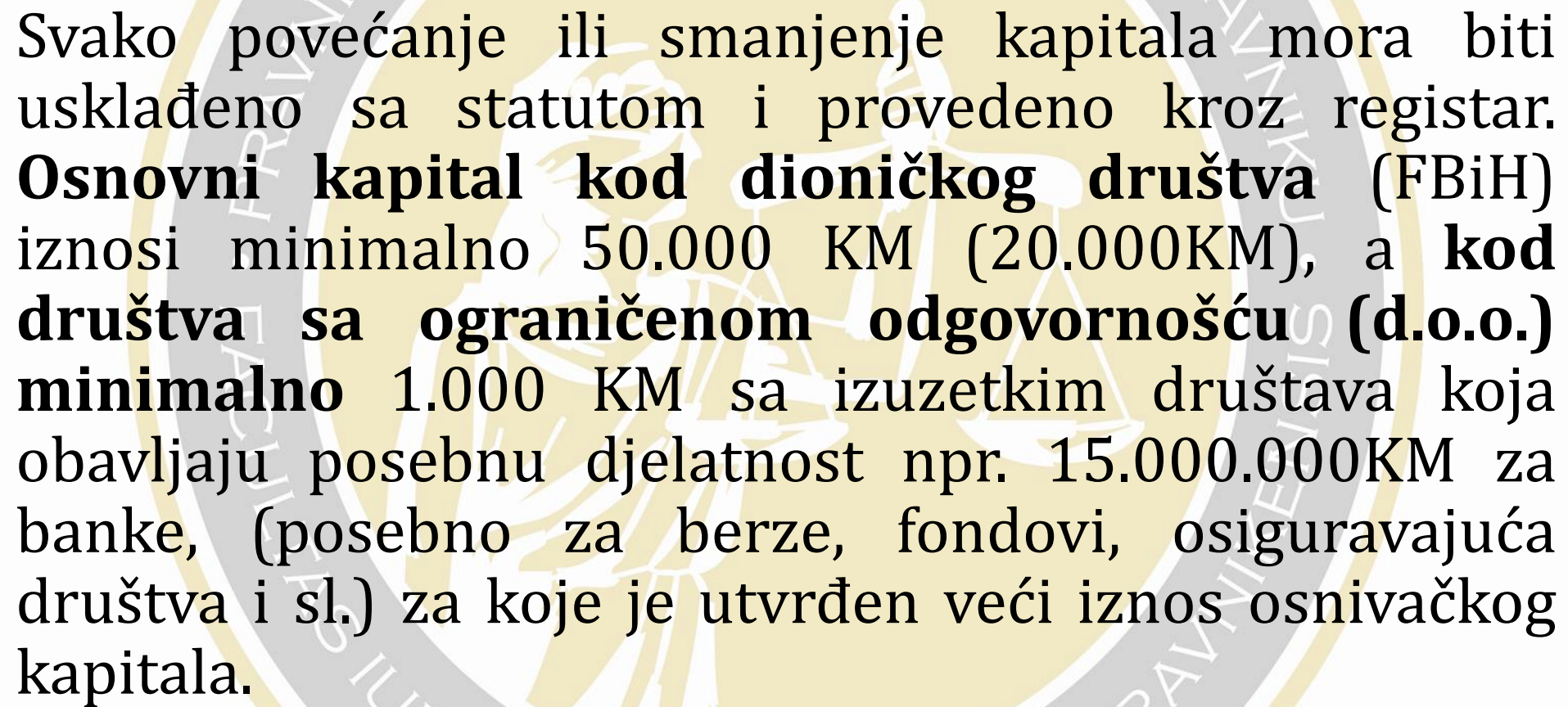
Imovina je obavezni element prilikom registracije, zatim tokom nastupa na tržištu, i na kraju u slučaju prestanka rada predstavlja premet egzekucije odnosno diobe.

Osnovni (osnivački) kapital kod društva kapitala je novčana vrijednost uloga koji članovi (osnivači) moraju uplatiti prilikom osnivanja društva.

Osnovni kapital društava kapitala (d.d. i d.o.o.):

- **Utvrđuje se zakonom;**
- **Mora biti u cjelosti upisan;**
- **Ne može biti manji od zakonskog minimuma,** koji se utvrđuje osnivačkim aktom i statutom i upisuje u poseban registar.

Svako povećanje ili smanjenje kapitala mora biti usklađeno sa statutom i provedeno kroz registar. **Osnovni kapital kod dioničkog društva (FBiH) iznosi minimalno 50.000 KM (20.000KM), a kod društva sa ograničenom odgovornošću (d.o.o.) minimalno 1.000 KM sa izuzetkim društava koja obavljaju posebnu djelatnost npr. 15.000.000KM za banke, (posebno za berze, fondovi, osiguravajuća društva i sl.) za koje je utvrđen veći iznos osnivačkog kapitala.**

Svako povećanje osnovnog kapitala privrednog društva prvenstveno se vrši:

- uplatom novih udjela u novcu, stvarima i pravima, odnosno uslugama kod društava lica,
- i po osnovu dobiti.

Smanjenje osnovnog kapitala može biti prinudno ili dobrovoljno, ali nikako ispod zakonski utvrđenog minimuma kod društava kapitala.

Pojam imovine poslovnog subjekta ima šire značenje od pojma osnovnog (osnivačkog) kapitala.

Osnovni kapital je početna imovina društva. Poslovanjem imovina društva se povećava i, po pravilu, nadmašuje osnivački kapital privrednog društva.

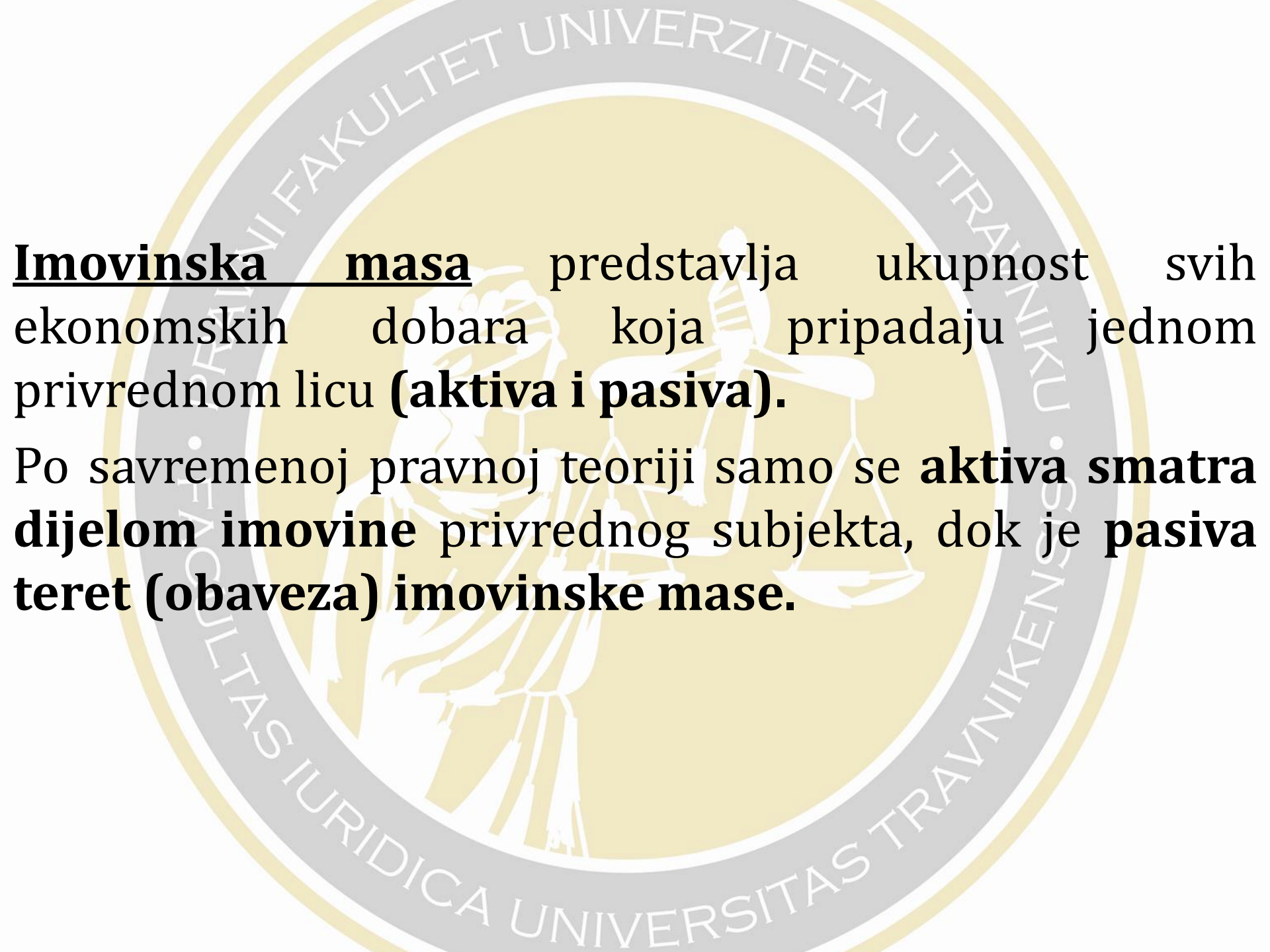
Imovina društva je skup imovinskih prava koja pripadaju jednom poslovnom subjektu.

Ili, to je skup svih prava i obaveza pravnog subjekta.

Ili, imovina je skup subjektivnih prava imovinskog karaktera, koja se mogu izraziti u novcu.

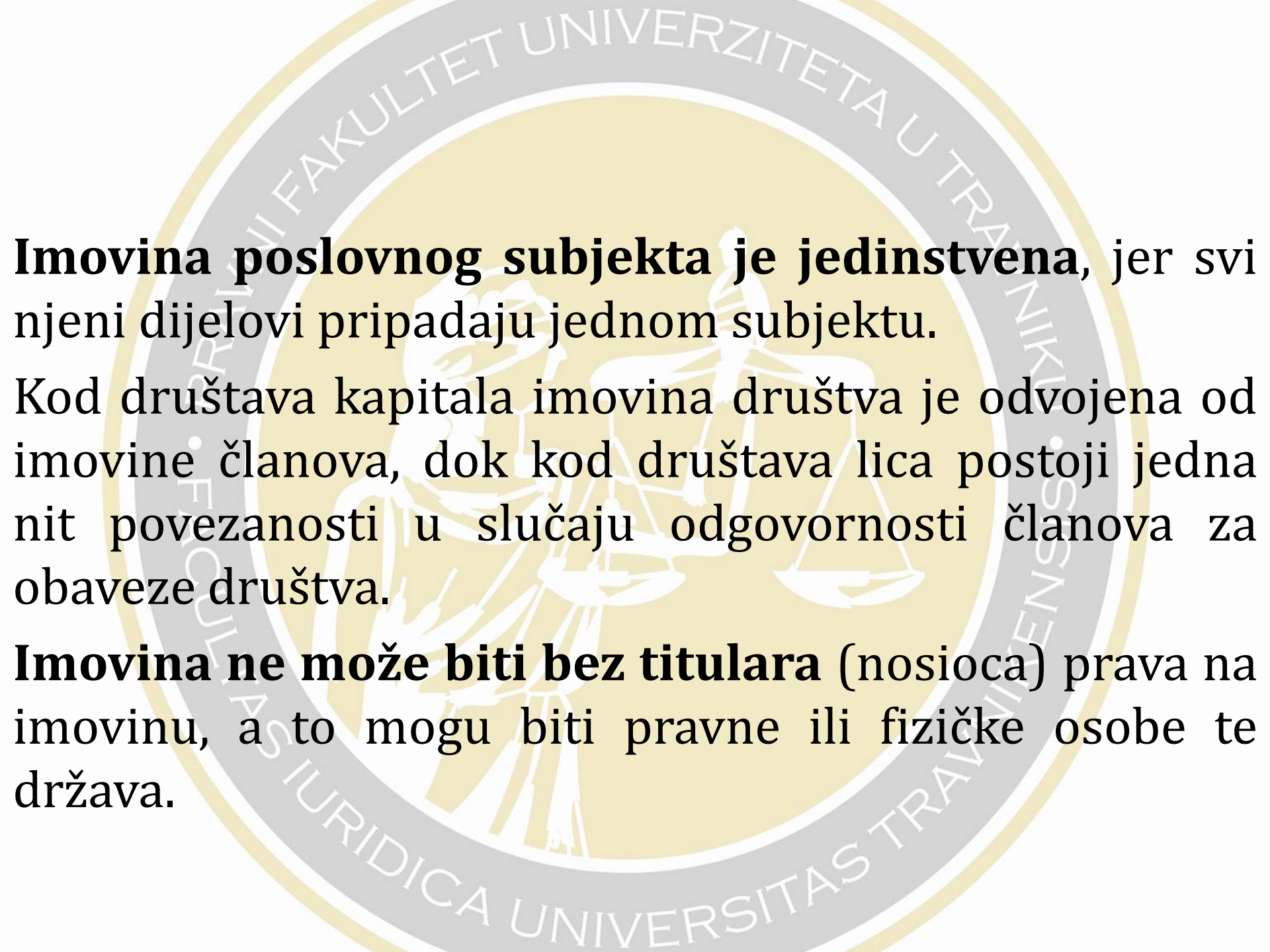
Imovina obuhvata:

- pravo vlasništva na pokretnim i nepokretnim stvarima,
- novčana sredstva,
- vrijednosne papire (obveznice, mjenice, dionice),
- obligaciona prava i prava industrijske svojine.

Imovinska masa predstavlja ukupnost svih ekonomskih dobara koja pripadaju jednom privrednom licu (**aktiva i pasiva**).

Po savremenoj pravnoj teoriji samo se **aktiva smatra dijelom imovine** privrednog subjekta, dok je **pasiva teret (obaveza) imovinske mase**.

The background features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is circular, with a yellow outer ring containing the text 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVIENSIS' in grey. Inside the ring is a grey circle with a white border, containing a white illustration of a figure holding a scale of justice. The text 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVIENSIS' is also written in grey along the inner edge of the seal.

Imovina poslovnog subjekta je jedinstvena, jer svi njeni dijelovi pripadaju jednom subjektu.

Kod društava kapitala imovina društva je odvojena od imovine članova, dok kod društava lica postoji jedna nit povezanosti u slučaju odgovornosti članova za obaveze društva.

Imovina ne može biti bez titulara (nosioca) prava na imovinu, a to mogu biti pravne ili fizičke osobe te država.

Imovinska prava na stvarima i pravima su prenosiva i u prometu.

Promet imovine može biti ekonomski i pravni.

- **Ekonomski promet** predstavlja faktički prijenos stvari koje imaju novčanu vrijednost sa jednog subjekta na drugi, s ciljem ekonomskog iskorištavanja (npr. prijenos prava korištenja, bez prijenosa prava vlasništva).
- **Pravni promet** podrazumjeva prijenos subjektivnih prava na predmetima imovine sa jednog privrednog društva na drugo.

Imovinska odgovornost

Osnov odgovornosti pravnih subjekata može biti:

- **zakon** (zakonska odgovornost),
- **ugovor** (ugovorna odgovornost) i
- **drugi osnovi nastanka obligacija** (odgovornost za štetu, delikt, neosnovano bogaćenje, posloводство bez naloga).

S tim u vezi razlikuju se:

- **Građanskopravna odgovornost** je imovinska odgovornost privrednog subjekta koja obuhvata ugovornu i vanugovornu odgovornost za civilne delikte kojima je prouzrokovana šteta nekom drugom pravnom subjektu.
- **Ugovorna odgovornost** je imovinskopravne prirode jer je povrijeđen ugovor na osnovu koga se stiču prava i obaveza za ugovorne strane (npr. zbog neizvršavanja ili neurednog izvršavanja ugovornih obaveza).
- **Krivična odgovornost** (postoji počinjeno krivično djelo).

U našem pravu razlikujemo dvije vrste imovinske odgovornosti :

- Odgovornost za vlastite obaveze,
- Odgovornost za drugog.

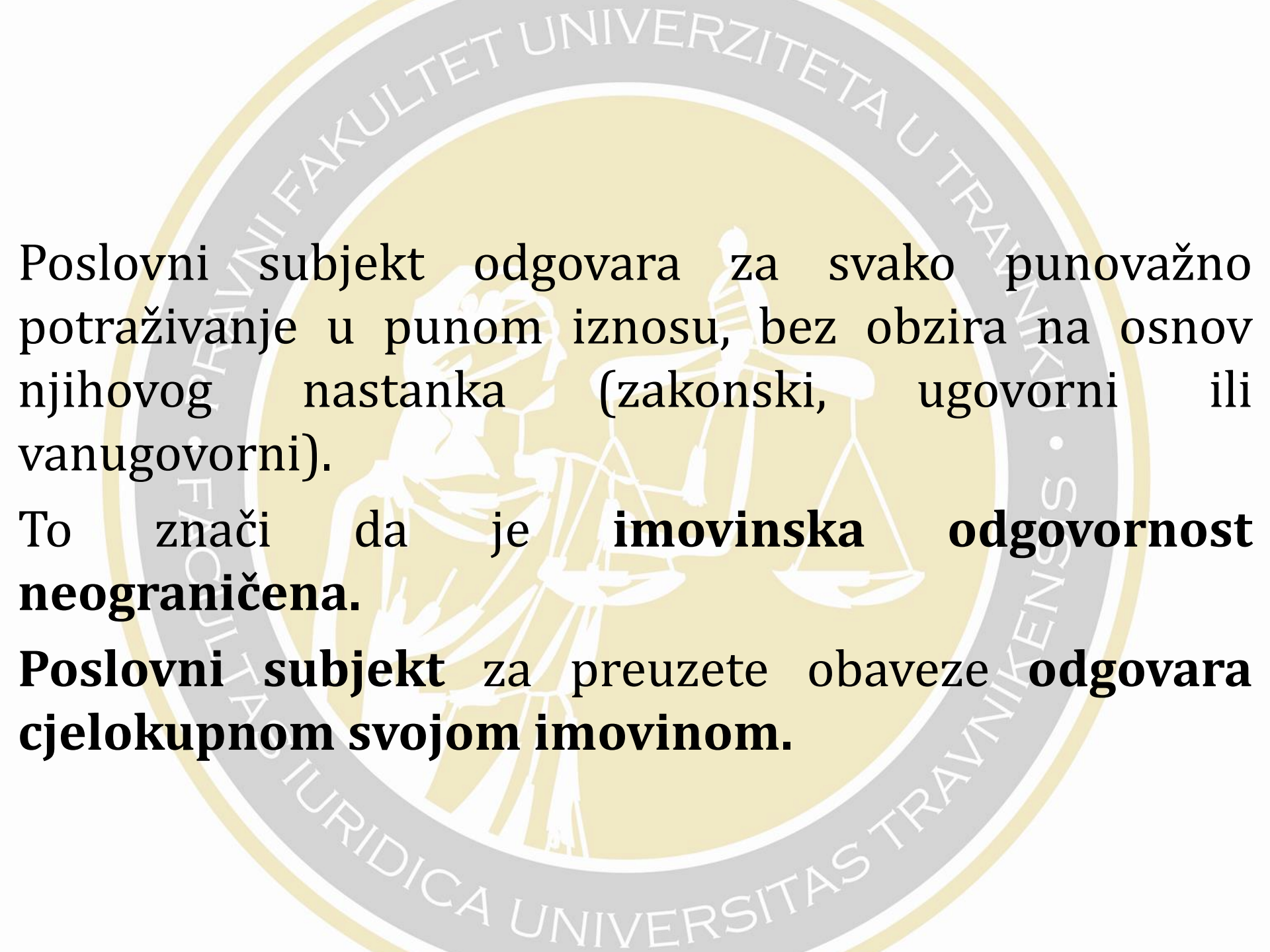
Odgovornost privrednog subjekta za vlastite obaveze

Odgovornost poslovnog subjekta za vlastite obaveze:

- **zasnovana je na zakonu,**
- **ne može se isključiti ili ograničiti ugovorom** stranaka,
- **obuhvata cjelokupnu njegovu imovinu.**

Izuzetno, neki objekat i imovina privrednog subjekta u izvršnom postupku ne mogu biti predmet individualnog izvršenja, jer se izuzimaju u cilju omogućavanja poslovanja društva.

Ovo ne važi za postupak stečaja kao generalnog (općeg) izvršenja, kad se kompletna imovina, bez izuzetka, pretvara u stečajnu masu.

Poslovni subjekt odgovara za svako punovažno potraživanje u punom iznosu, bez obzira na osnov njihovog nastanka (zakonski, ugovorni ili vanugovorni).

To znači da je **imovinska odgovornost neograničena.**

Poslovni subjekt za preuzete obaveze **odgovara cjelokupnom svojom imovinom.**

Odgovornost za drugog

Postoji nekoliko slučajeva kad poslovni subjekt (društvo) odgovara za buduće obaveze ili radnje drugih lica zbog posebnog pravnog odnosa koji ima sa tim licem. Vrste odgovornosti za drugog prema vrsti odgovornosti može biti:

- solidarna i
- supsidijarna.

Odgovornosti za drugog prema obimu odgovornosti može biti:

- ograničena i
- neograničena.

1. Solidarna odgovornost - ako drugačije nije izričito navedeno u osnivačkom aktu na kome se odgovornost zasniva, zakonska pretpostavka je da se radi o solidarnoj odgovornosti, jer je ona povoljnija za povjerioca.

Ako nije naveden u aktu obim odgovornosti, zakonska je pretpostavka da se radi o neograničenoj solidarnoj odgovornosti.

Solidarna odgovornost **znači svi dužnici odgovaraju istovremeno i bezuslovno**, s tim da se potraživanje povjerioca može naplatiti samo jednom.

Solidarna odgovornost se ustanovljava zakonom ili ugovorom između solidarnih dužnika i upisuje u sudski registar, kako bi se treća lica mogla upoznati da solidarnost postoji.

Zakonska solidarna odgovornost postoji kod članova d.n.o., komplementara u komanditnom društvu kao i kod društava koje nastanu podjelom.

Svaki solidarni dužnik može prema povjeriocu isticati **objektivne prigovore**, kao što su:

- prigovor dospelosti (da obaveza nije dospjela),
- prigovor zastarjelosti,
- prigovor kompenzacije,
- prigovor ništavosti obaveze,
- te prigovor da povjerilac nije izvršio uzajamnu obavezu.

Objektivni prigovori **imaju apsolutno dejstvo** gdje njihovo neisticanje od strane dužnika koji izvrši obavezu prema povjeriocu, povlači gubitak prava regresa prema sudužniku.

Subjektivni prigovori imaju **relativno dejstvo** i mogu ih **istaći samo određeni solidarni dužnici**.

To predstavlja i osnovnu razliku u odnosu na objektivne prigovore koji imaju apsolutno dejstvo gdje njihovo neisticanje od dužnika koji izvrši obavezu prema povjeriocu, povlači gubitak prava regresa prema sudužniku.

Solidarna odgovornost za drugog, u stvari, je **solidarno jemstvo** uz određene razlike. Povjerilac može tražiti izvršenje obaveze od svih solidarnih dužnika, ali za svakog posebno mora izdejsstvovati izvršni naslov.

Odgovornoist solidarnog dužnika je akcesornog karaktera, što znači da se ona ravna prema obavezi glavnog dužnika. Shodno tome, obaveza jemca ne može biti veća od obaveze glavnog dužnika.

Izuzetak o osamostaljivanju obaveze solidarnog dužnika se vezuje za stečajni odnosno likvidacioni postupak.

2. Supsidijarna odgovornost po svojoj pravnoj prirodi je **obično jemstvo**, a po sadržaju znači ugovorom uspostavljenu odgovornost poslovnog subjekta za tuđe obaveze.

Dakle, uspostavlja se **ugovorom**.

Obaveza supsidijarnog dužnika je ovisna o obavezi glavnog dužnika u pogledu nastanka i punovažnosti.

Povjerilac je ovlašten da isplatu svog potraživanja zatraži od supsidijarnog dužnika, samo ako se nije uspio naplatiti od glavnog dužnika.

Razlika između solidarne i supsidijarne odgovornosti

Osnovna razlika između solidarne i supsidijarne odgovornosti je u tome što kod solidarne odgovornosti postoji etablirano pravo izbora dužnika.

Ta mogućnost ne postoji kod supsidijarne odgovornosti.

Izuzetak predstavlja pokretanje stečajnog postupka nad glavnim dužnikom kada povjerioc može tražiti namirenje od supsidijarnog dužnika, iako to prvo nije tražio od glavnog dužnika.

The background of the slide features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Travnik. The seal is circular and contains a central figure of a person holding a scale of justice. The text around the seal includes 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' and 'PRVI PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU'.

Solidarni i supsidijarni dužnici kod odgovornosti za drugog stječu **pravo regresa prema ostalim solidarnim ili supsidijarnim dužnicima.**

Ukoliko se to pravo na ostvari prema ranije ugovorenim internim pravilima, primjenjivat će se pravila obligacionog prava.

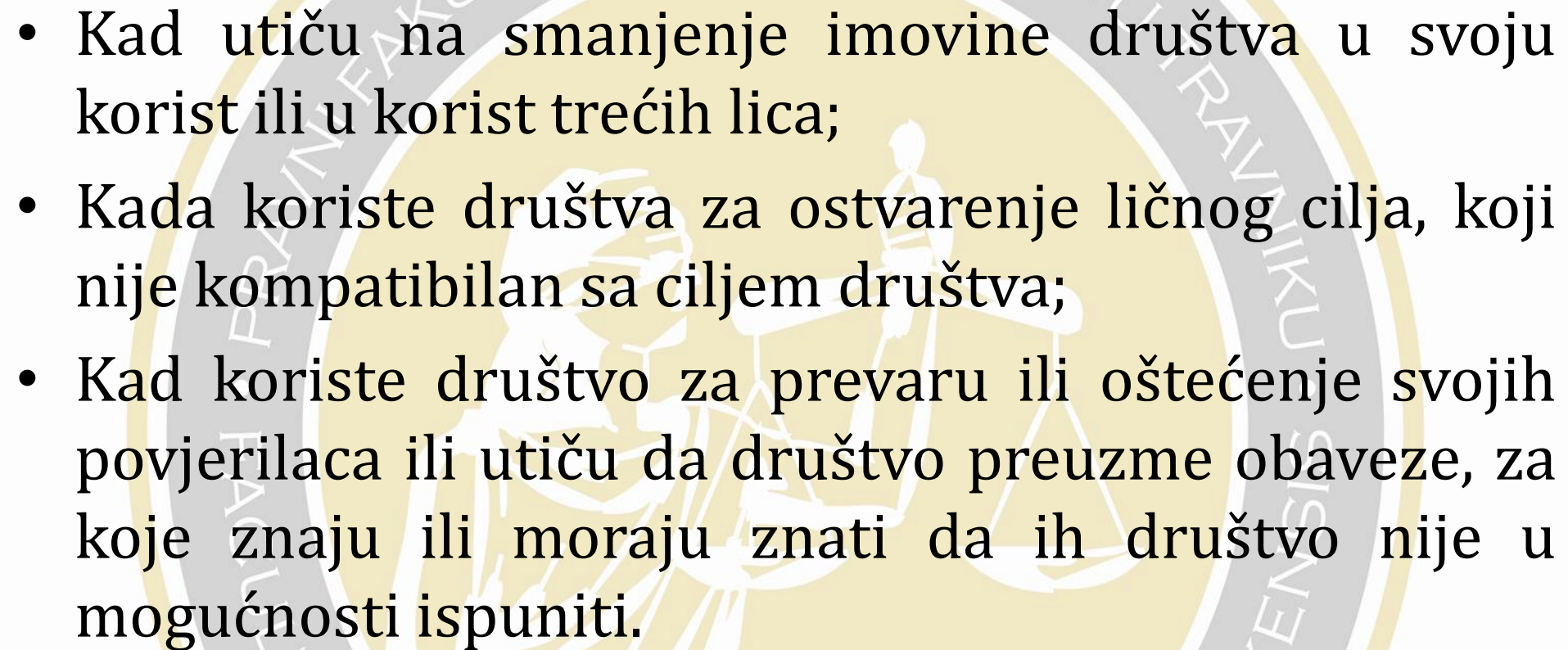
Odgovornost člana društva za obaveze društva

Kod društva lica svaki član d.n.o. i komplementar u k.d. za obaveze društva **odgovara direktno neograničeno solidarno cjelokupnom svojom imovinom.**

Kod društava kapitala članovi društava kapitala po pravilu **ne odgovaraju za obaveze društva.**

Izuzetno, u slučaju zloupotrebe, dioničar u d.d., vlasnik udjela u d.o.o. i komanditor u k.d. će odgovarati za obaveze društva u slijedećim slučajevima:

- Kad upravljaju imovinom društva kao svojom imovinom;

-
- The background features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law of the University of Tübingen. The seal is circular and contains a central figure, likely a scholar or saint, surrounded by Latin text: "FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TUBINGENSIS".
- Kad utiču na smanjenje imovine društva u svoju korist ili u korist trećih lica;
  - Kada koriste društva za ostvarenje ličnog cilja, koji nije kompatibilan sa ciljem društva;
  - Kad koriste društvo za prevaru ili oštećenje svojih povjerenilaca ili utiču da društvo preuzme obaveze, za koje znaju ili moraju znati da ih društvo nije u mogućnosti ispuniti.

Također, komanditor može odgovarati kao komplementar za obaveze društva, koje je neovlašteno zasnovao u ime društva.

Poslovna tajna vs odgovornost

Pod poslovnom tajnom, u užem smisu, podrazumijevaju se podaci koji su kao takvi utvrđeni propisom ili općim aktom društva. U širem smislu, tu spadaju i podaci o poslovanju bilo kojeg subjekta čijim bi se dostavljanjem trećoj osobi mogla nanijeti šteta poslovnim interesima ili poslovnom ugledu. **Da bi neka informacija bila poslovna tajna, potrebno je da budu ispunjeni određeni uvjeti:**

- da se informacija odnosi na poslovanje društva,
- da je očito da bi se saopštavanjem informacija nanijela šteta društvu,
- da ne postoji saglasnost društva sa saopštavanjem tih informacija.

Od podataka koje se mogu smatrati poslovnom tajnom izdvajaju se podaci, činjenice i isprave u pogledu:

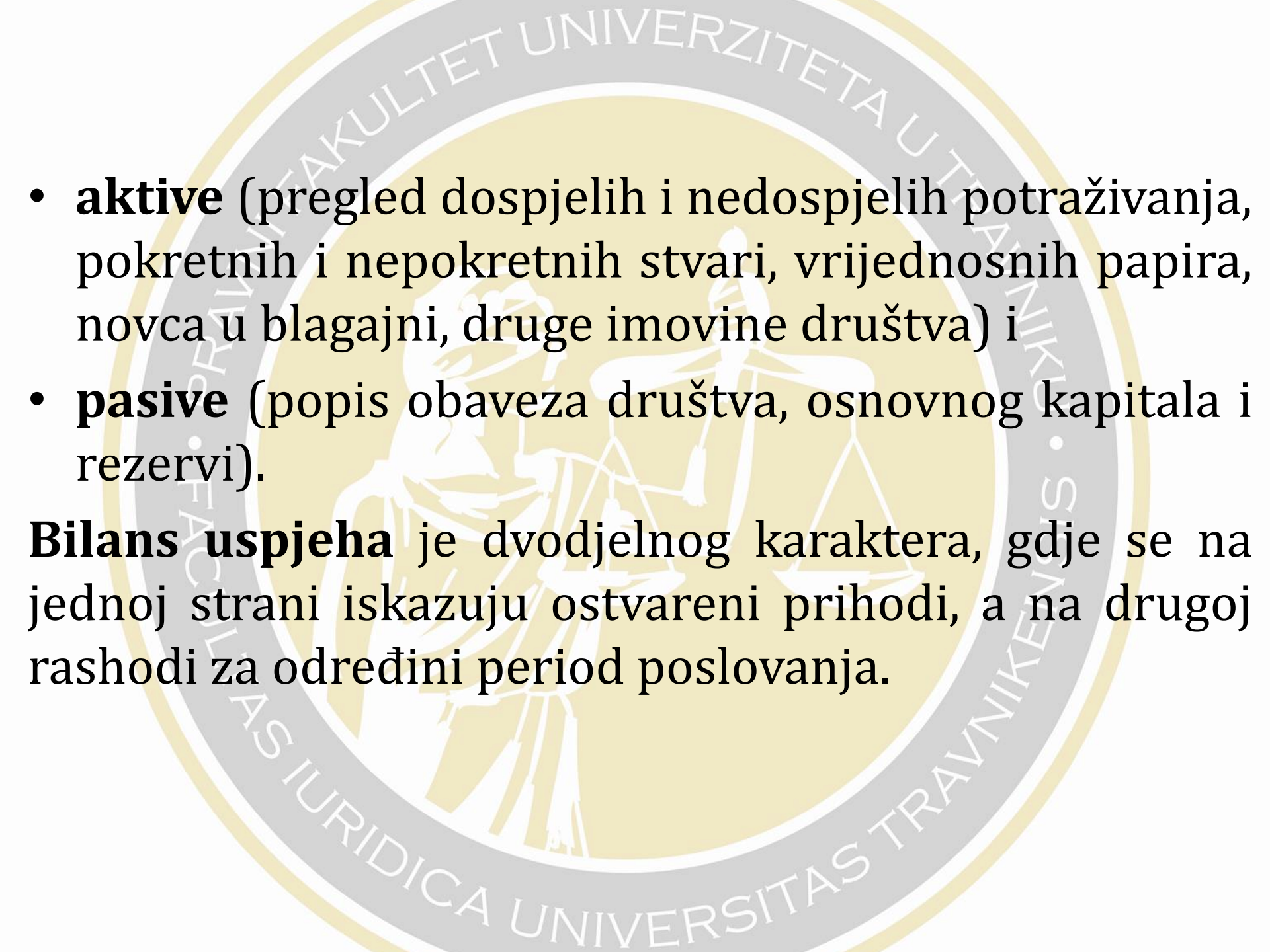
- poslovne politike,
- proizvodnog postupka ili određenog proizvoda,
- odnos s klijentima,
- sadržaji ugovora,
- poslovni izvještaji i sl.

Odgovornost za finansijsko poslovanje

U finansijskom poslovanju svakog privrednog društva najvažnijim finansijskim izvještajima smatraju se **bilans stanja i bilans uspjeha prema Zakonu o računovodstvu i reviziji.**

Također tu spadaju izvještaj o tokovima gotovine, o promjenama u kapitalu i bilješke uz finansijski izvještaj.

Bilans stanja je iskaz stanja imovine, kapitala i obaveza za određeni i tačno naznačeni period i sastoji se iz dva dijela:

-
- **aktive** (pregled dospjelih i nedospjelih potraživanja, pokretnih i nepokretnih stvari, vrijednosnih papira, novca u blagajni, druge imovine društva) i
  - **pasive** (popis obaveza društva, osnovnog kapitala i rezervi).

Bilans uspjeha je dvodjelnog karaktera, gdje se na jednoj strani iskazuju ostvareni prihodi, a na drugoj rashodi za određeni period poslovanja.

Sindikalno organiziranje

U demokratskim društvima važan je **značaj sindikata kao društvenog aktera i partnera vladi i poslodavcima.**

Zbog toga, djelovanje sindikata nalazi svoj temeljni **okvir u zakonu, kolektivnom ugovoru i pravilima sindikata.**

U našem pravu, pozicija i djelovanje sindikata je uređeno i Zakonom o privrednim društvima radi zaštite prava radnika u odnosu na poslodavca.

Pozicija radnika će biti bolja ukoliko je sindikat jači.

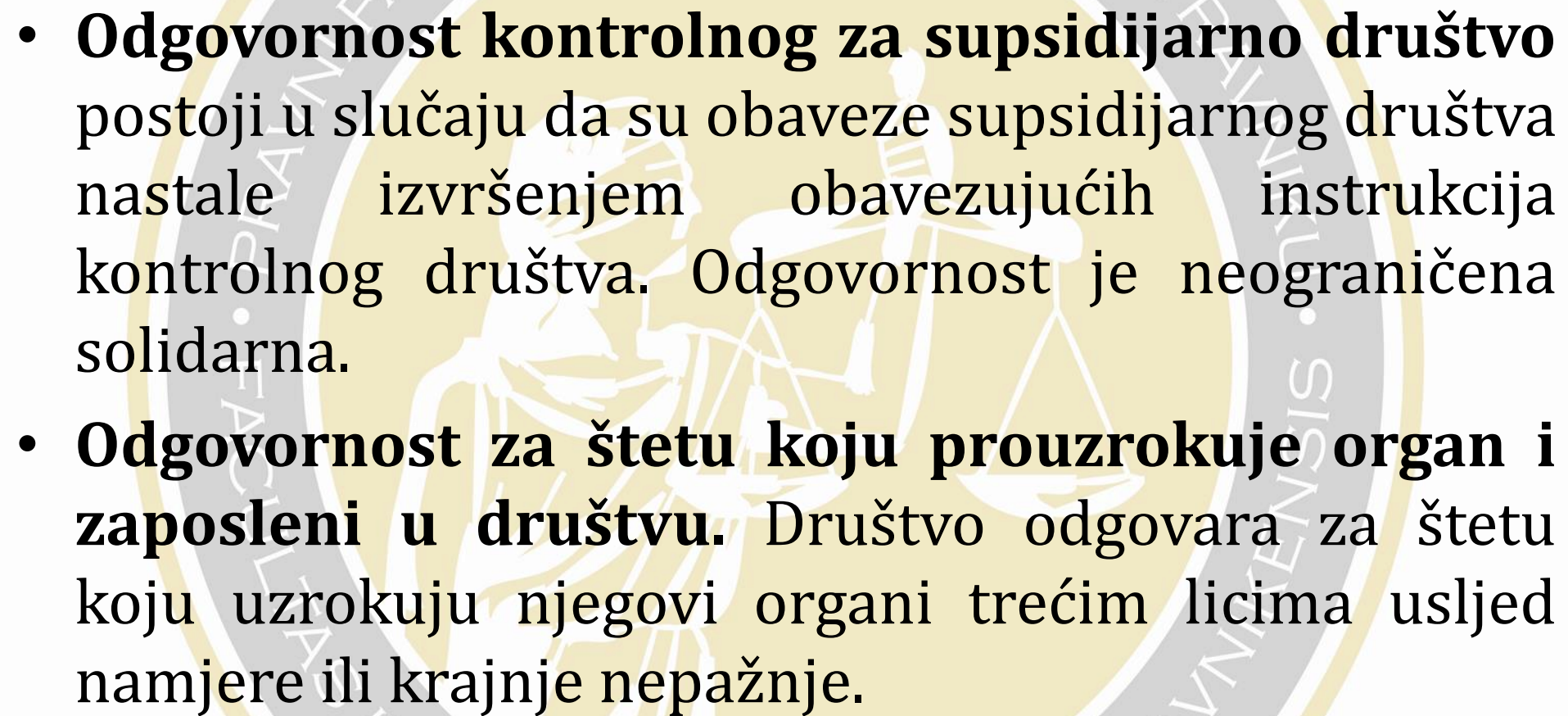
Nastoji se ostvariti **obostrana korist i za radnika** (zadovoljavanje osnovnih prava) **i za poslodavca** (čiji je osnovni cilj sticanje dobiti).

Član 37. ZPD zabranjuje osnivanje i djelovanje organizacija koje nemaju karakter sindikata i sindikalnih aktivnosti.

Moguće je da u jednom društvu djeluje više sindikalnih organizacija, pri čemu će uprava razmatrati zvanične zahtjeve i stavove sindikata o kojima postoji saglasnost, a ako ona ne postoji, onda samo stavove sindikata koji zastupa većinu zaposlenih u društvu.

OSTALE ODGOVORNOSTI

- **Odgovornost za drugog kod statusnih promjena i oblika društva** zasniva se na zakonu po principu univerzalne sukcesije (sukcesori preuzimaju sva prava i obaveze prethodnika).
- **Odgovornost za obaveze kod promjene oblika društva** se ne mijenja obzirom da ne dolazi do likvidacije, već samo do promjene oblika postojećeg društva koje zadržava iste članove i imovinu.

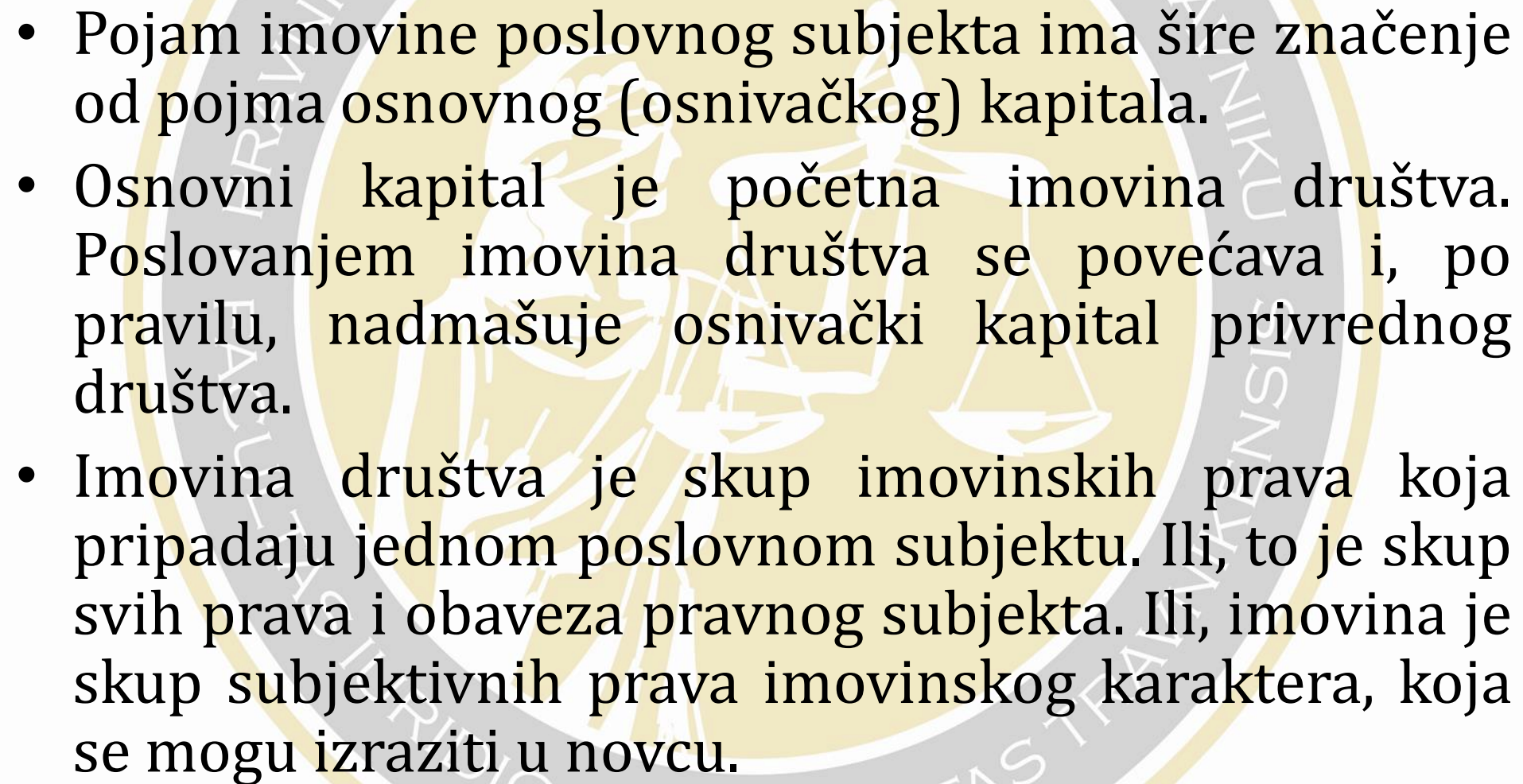
-
- The background of the slide features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law at the University of Trier. The seal is circular and contains a central figure holding a scale of justice. The text around the seal reads "FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRARVNENSIS" and "FAKULTET UNIVERZITETA U TIERU".
- **Odgovornost kontrolnog za supsidijarno društvo** postoji u slučaju da su obaveze supsidijarnog društva nastale izvršenjem obavezujućih instrukcija kontrolnog društva. Odgovornost je neograničena solidarna.
  - **Odgovornost za štetu koju prouzrokuje organ i zaposleni u društvu.** Društvo odgovara za štetu koju uzrokuju njegovi organi trećim licima usljed namjere ili krajnje nepažnje.

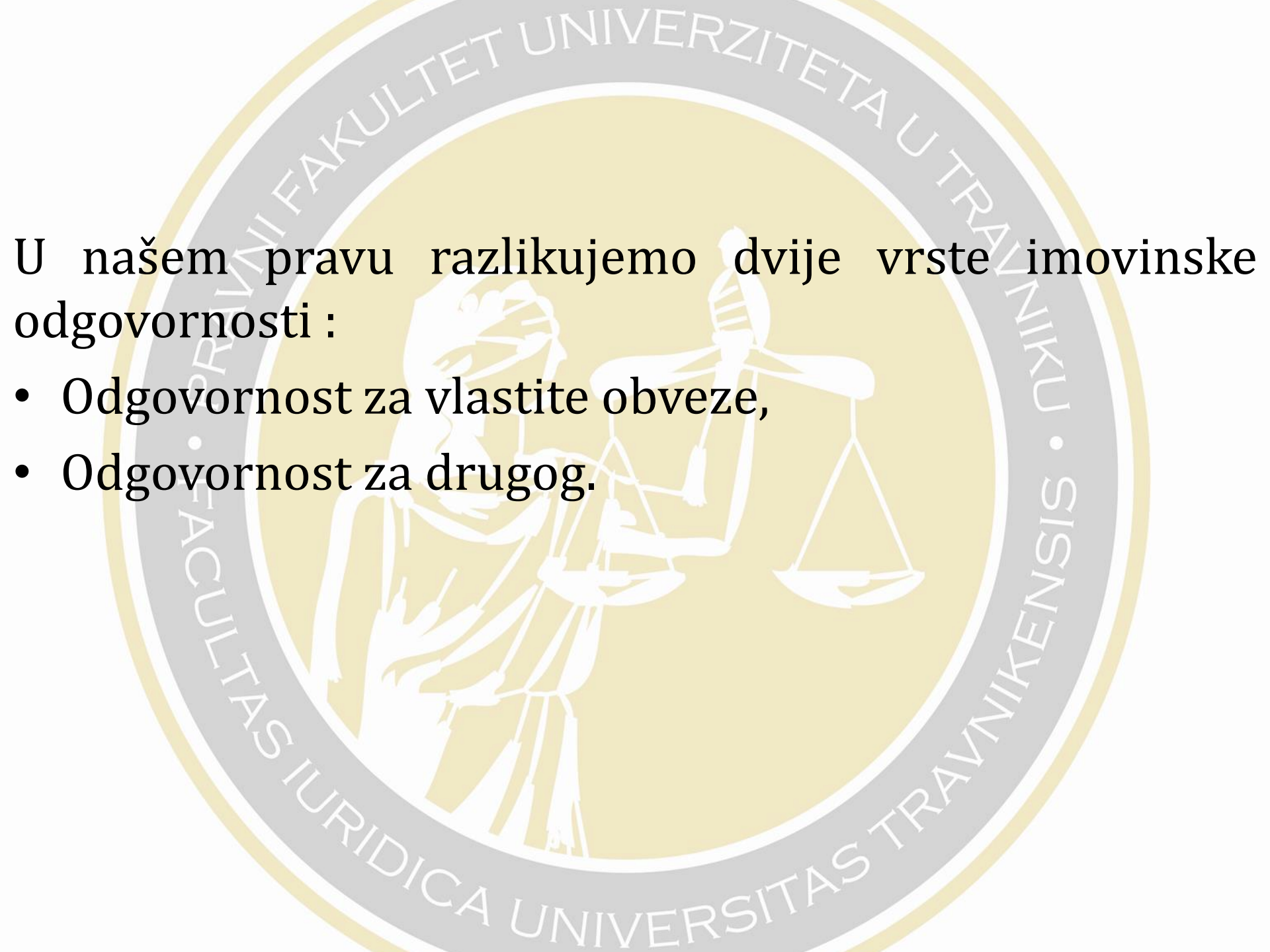
Zaključna razmatranja

Elementi za individualizaciju su:

- Ime (firma)
- Djelatnost
- Sjedište poslovnog subjekta
- Jedinostveni identifikacioni broj
- Nacionalna pripadnost

-
- Pojam imovine poslovnog subjekta ima šire značenje od pojma osnovnog (osnivačkog) kapitala.
  - Osnovni kapital je početna imovina društva. Poslovanjem imovina društva se povećava i, po pravilu, nadmašuje osnivački kapital privrednog društva.
  - Imovina društva je skup imovinskih prava koja pripadaju jednom poslovnom subjektu. Ili, to je skup svih prava i obaveza pravnog subjekta. Ili, imovina je skup subjektivnih prava imovinskog karaktera, koja se mogu izraziti u novcu.

The background of the slide features a large, circular seal of the Faculty of Law, University of Trnava. The seal is rendered in a light, semi-transparent style. It contains a central figure of a woman, likely a personification of Justice, holding a scale of justice in her left hand and a sword in her right. The text around the inner circle of the seal reads "PRVNÍ FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU" at the top and "FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS" at the bottom.

U našem pravu razlikujemo dvije vrste imovinske odgovornosti :

- Odgovornost za vlastite obveze,
- Odgovornost za drugog.

Literatura

- Edin Rizvanović, Poslovno pravo – natjecanje, osnivanje, prestanak poslovnih subjekata, Privredna štampa d.o.o. Sarajevo, Sarajevo, 2013., str. 51-62.